

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 listopada 2020 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXII Wydział Własności Intelektualnej

w składzie następującym:

Przewodniczący sędzia SO Beata Piwowska

Protokolant Amanda Nowek

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 12 października 2020 r. w Warszawie

sprawy z powództwa **S. z siedzibą w Warszawie**

przeciwko **S. z siedzibą w Kielcach**

o zapłatę

1. zasądza od S. z siedzibą w Kielcach na rzecz S. z siedzibą w Warszawie kwotę 206.369,44 (dwieście sześć tysięcy trzysta sześćdziesiąt dziewięć 44/100) złotych

- z ustawowymi odsetkami liczonymi od kwoty 5.021,92 zł za czas od 3 marca 2008 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty

- z ustawowymi odsetkami liczonymi od kwoty 6.465,07 zł za czas od 3 marca 2009 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty

- z ustawowymi odsetkami liczonymi od kwoty 3.667,58 zł za czas od 3 marca 2010 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty

- z ustawowymi odsetkami liczonymi od kwoty 7.283,24 zł za czas od 3 marca 2011 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty

- z ustawowymi odsetkami liczonymi od kwoty 14.764 zł za czas od 2 marca 2012 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty

- z ustawowymi odsetkami liczonymi od kwoty 49.925,30 zł za czas od 4 marca 2013 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty

- z ustawowymi odsetkami liczonymi od kwoty 60.577,92 zł za czas od 3 lipca 2014 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty
- z ustawowymi odsetkami liczonymi od kwoty 56.927,47 zł za czas od 3 marca 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;

2. zasądza od S. z siedzibą w Warszawie na rzecz S. z siedzibą w Kielcach kwotę 32.570 (trzydzieści dwa tysiące pięćset siedemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

3. oddala powództwo w pozostałej części;

4. nakazuje pobranie od S. z siedzibą w Warszawie na rzecz Skarbu Państwa kwoty 2.318 (dwa tysiące trzysta osiemnaście) złotych tytułem zwrotu poniesionych wydatków;

5. nakazuje pobranie od S. z siedzibą w Kielcach na rzecz Skarbu Państwa kwotę 10.319 (dziesięć tysięcy trzysta dziewiętnaście) złotych tytułem części opłaty sądowej, od której uiszczenia powód został zwolniony.

Uzasadnienie

15 października 2015 r. S. z siedzibą w Warszawie [dalej także jako „Z.”] wniosło o zasądzenie na jego rzecz od Stowarzyszenia Z. ” z siedzibą w Kielcach [dalej także jako „K.”] kwoty 1.674.417 zł z ustawowymi odsetkami od kwoty:

- 5.021,92 zł za czas od 3 marca 2008 r. do dnia zapłaty
- 6.465,07 zł za czas od 3 marca 2009 r. do dnia zapłaty
- 3.667,58 zł za czas od 3 marca 2010 r. do dnia zapłaty
- 7.283,24 zł za czas od 3 marca 2011 r. do dnia zapłaty
- 14.764 zł za czas od 2 marca 2012 r. do dnia zapłaty
- 49.925,30 zł za czas od 4 marca 2013 r. do dnia zapłaty
- 60.577,92 zł za czas od 3 lipca 2014 r. do dnia zapłaty
- 56.927,47 zł za czas od 3 marca 2015 r. do dnia zapłaty
- 1.466.583,68 zł za czas od 24 lipca 2015 r. do dnia zapłaty

tytułem nieprzekazanych powodowi opłat w wysokości proporcjonalnej do zakresu utrwalania do własnego użytku osobistego utworów, artystycznych wykonań, fonogramów i wideogramów pochodzących od twórców utworów fotograficznych reprezentowanych przez Z. - za czas od dnia 1 stycznia 2003 r. do dnia 31 grudnia 2014 r. Wniosło także o zasądzenie zwrotu kosztów procesu. (k. 2-53)

W piśmie procesowym złożonym w dniu 27 marca 2017 r. powód dokonał zmiany roszczenia w zakresie odsetek dochodząc ostatecznie kwoty 1.674.417 zł z:

- ustawowymi odsetkami liczonymi od kwoty 5.021,92 zł za czas od 3 marca 2008 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty
- ustawowymi odsetkami liczonymi od kwoty 6.465,07 zł za czas od 3 marca 2009 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty
- ustawowymi odsetkami liczonymi od kwoty 3.667,58 zł za czas od 3 marca 2010 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty
- ustawowymi odsetkami liczonymi od kwoty 7.283,24 zł za czas od 3 marca 2011 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty
- ustawowymi odsetkami liczonymi od kwoty 14.764 zł za czas od 2 marca 2012 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty
- ustawowymi odsetkami liczonymi od kwoty 49.925,30 zł za czas od 4 marca 2013 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty
- ustawowymi odsetkami liczonymi od kwoty 60.577,92 zł za czas od 3 lipca 2014 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty
- ustawowymi odsetkami liczonymi od kwoty 56.927,47 zł za czas od 3 marca 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty

- ustawowymi odsetkami liczonymi od kwoty 1.466.583,68 zł za czas od 24 lipca 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty. (k.3-400, 1766-1768)

S. z siedzibą w Kielcach wniosło o oddalenie powództwa jako nieuzasadnione-go, nieznajdującego oparcia w przepisach prawa i przedawnionego. Wniosło także o zasądzenie zwrotu kosztów procesu. (k. 442-573)

Sąd ustalił:

Decyzją Ministra Kultury i Sztuki z 29 maja 1995 r., zmienioną decyzją z 30 stycznia 2001 r., S. ” z siedzibą w Warszawie uzyskało status organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi m.in. do utworów fotograficznych na następują-cych polach eksploatacji: zwielokrotnienie jakąkolwiek techniką, wprowadzanie do obrotu, wystawienie, najem, dzierżawa, wprowadzenie do pamięci komputera. Było także organizacją reprezentującą interesy twórców – artystów fotografików. Decyzją wydaną 31 grudnia 2018 r. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego cofnął powodowi zezwolenie na zbiorowe zarządzanie prawami autorskimi, ze względu na uchylenie się przez Z. od obowiązku terminowego składania sprawozdań finansowych. (dowód: odpis z KRS k.55-58, decyzje k.90-93, 94, 2105-2108, statut Z. k.70-89, postanowienie NSA k.2109v-2112, wykaz k.95-105)

S. z siedzibą w Kielcach jest organizacją zbiorowego zarządzania działającą na podstawie zezwolenia udzielonego przez Ministra Kultury i Sztuki decyzją z 20 listopada 2003 r. (Monitor Polski nr 21, poz. 270). Obejmuje ono zbiorowe zarządzanie prawami autorskimi do utworów naukowych i technicznych na następujących polach eksploatacji: utrwalanie, zwielokrotnianie jaką-kolwiek techniką egzemplarzy utworu, w tym techniką drukarską, reprograficzną, zapisu magnetycznego lub cyfrowego, wprowadzanie do obrotu, użyczenie, najem, dzierżawa, wyświetlanie, publiczne odtwarzanie, nadawanie, reemitowanie, publiczne udostępnianie utworu w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i w czasie przez siebie wybranym. (dowód: odpis z KRS k.484-488, zezwolenie k.94-105, statut K. k.62-69, 1702-1705)

Pozwany jest ponadto organizacją zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi uprawnioną do pobierania i podziału opłat od urzędzeń i nośników – drukarek, faksów, kopiarek i urzędzeń wielofunkcyjnych, stosownie do § 4. rozporządzenia Ministra Kultury w sprawie określenia kategorii urzędzeń i nośników służących do utrwalania utworów oraz opłat od tych urzędzeń i nośników z tytułu ich sprzedaży przez producentów i importerów z 2 czerwca 2003 r. (Dz.U. Nr 105, poz. 991). Statutowym celem stowarzyszenia jest w szczególności: zbiorowe zarządzanie i ochrona praw autorskich w zakresie reprodukcji, wprowadzania do obrotu, wprowadzania do pamięci komputera, zwielokrotniania i rozpowszechniania, a także działanie na rzecz rozwoju nauki i techniki oraz zabezpieczenie i ochrona majątkowych interesów twórców dzieł naukowych i technicznych. Zarządzanie prawami autorskimi obejmuje w szczególności: udzielanie licencji, inkasowanie wynagrodzeń, podział wynagrodzeń, inkasowanie i podział opłat od producentów i importerów kserokopiarek, skanerów i

innych podobnych urządzeń reprograficznych umożliwiających pozyskiwanie kopii całości lub części egzemplarza opublikowanego utworu oraz związanych z nimi czystych nośników, inkasowanie i podział opłat od posiadaczy urządzeń reprograficznych prowadzących działalność gospodarczą w zakresie zwielokrotniania utworów dla własnego użytku osobistego osób trzecich, inkasowanie i podział innych wynagrodzeń i opłat. (dowód: statut K. k.62-69)

Opłaty zainkasowane przez K. stanowią wynagrodzenie autorskie i są przeznaczane do podziału pomiędzy krajowych i zagranicznych twórców korzystających w Polsce z ochrony. (§ 2) Są kierowane do repartycji, pomniejszone o poniesione przez pozwanego koszty inkasa, których wysokość ustala Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia uwzględniając koszty związane z prowadzeniem działalności statutowej umożliwiającej dochodzenie, podział i wypłatę należności. (§ 3) (dowód: Regulamin repartycji k.1690-1695, zeznania M. P. k.1887)

14 stycznia 1999 r. Z. zwrócił się do K. o uwzględnienie go (jako uprawnionego do partycypowania w opłatach od urządzeń reprograficznych) przy podziale wypłat za 1998 r. Powód oświadczył przy tym, że na fotografię powinno przypaść 5% wszystkich kopiowanych materiałów. Pozwany wskazał, że przeprowadzone badania statystyczne zmierzające do określenia struktury kopiowania poszczególnych kategorii utworów nie wykazały udziału utworów fotograficznych wśród kopiowanych materiałów. Oświadczył, że - z uwagi na problemy interpretacyjne pojęcia „urządzenie reprograficzne” - inkasowane są jedynie opłaty od importerów kserografów. Zakwestionował metodę liczenia przez Z. wysokości udziału chronionych utworów fotograficznych (5%) wskazując na brak źródła. (dowód: korespondencja stron k.106-109)

27 sierpnia 2001 r. K. poinformował powoda o przeprowadzonych badaniach statystycznych struktury kopiowania utworów z lat 1997 i 2000. Zaproponował, aby badania mające stanowić przedmiot uzgodnień stron zostały przeprowadzone z bezpośrednią analizą zawartości kopiowanych utworów w kilku miastach zlokalizowanych w różnych częściach Polski oraz by obejmowały one punkty kopiowania zlokalizowane na wyższych uczelniach, w szkołach, bibliotekach, czytelnich, urzędach i w punktach świadczących usługi kserograficzne. Wskazał na celowość objęcia badaniami urządzeń reprograficznych znajdujących się w posiadaniu przedsiębiorców. Zobowiązał powoda do przedłożenia: kopii zezwolenia Ministra Kultury i Sztuki, statutu, tytułu prawnego do działania w imieniu twórców w zakresie opłat oraz wykazu reprezentowanych twórców. (dowód: pismo k.110-111)

Powód zakwestionował żądanie dokumentacji. Zapewnił o gotowości zawarcia porozumienia w sprawie dystrybucji opłat na rzecz organizacji reprezentujących twórców, w tym udziału w wyborze metody wykonania badań statystycznych. (dowód: pismo k.112) Zaproponowany przez K. projekt badania struktury kopiowania utworów został zakwestionowany również przez Związek (...). (dowód: pisma Z. k.113, 114-115)

17 września 2001 r. powód i Związek (...) oświadczyli, że jedynym rozwiązaniem jest wspólny wybór metody i niezależnego wykonawcy badań statystycznych. Wyrazili gotowość współdziałania z pozwanym, przedstawiając propozycje odnośnie do kwalifikacji pojęcia utworów artystycznych w kontekście metody badawczej mającej służyć ustaleniu struktury kopiowania tych utworów. (dowód: stanowisko k.116) 5 października 2001 r. K. wystosował pismo do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oświadczając, że wycofuje się z gotowości ustalenia jakichkolwiek zaliczek opartych na sondażowych badaniach oraz z deklaracji gotowości do prowadzenia badań statystycznych we własnym

zakresie. Jednocześnie uznał konieczność przeprowadzenia pełnych badań przez instytucję wyspecjalizowaną i wyłonioną w przetargu. Pozwany oświadczył, że w tych badaniach muszą zostać uwzględnione kryteria objętości i liczby wykonywanych kopii. Zakwestionował prawidłowość liczenia każdego utworu jako jednostki, bez względu na jego objętość. Przyznał, że niezbędne jest przeprowadzenie odpowiednich badań statystycznych przez niezależny podmiot. Zarzucił, że powód nie jest organizacją uprawnioną do partycypowania w opłatach. (pismo k.117-120)

18 października 2001 r. strony ustaliły, że w ciągu 21 dni pozwany przedstawi powodowi listę zagadnień, które - jego zdaniem - stanowią przeszkodę w realizacji uprawnień z art. 20 pr.autor. oraz wyjaśni z kim i w jakiej formie K. zawarł umowy, wzory (formularze) tych umów, w jakim zakresie dokonał realizacji ustawy oraz w jakim zakresie zainkasowane opłaty zostały rozdzielone i na jakie cele. (dowód: ustalenia k.121-122)

Pomimo wstępnych uzgodnień, K. nie zaproponował rozwiązań akceptowalnych dla Z.. (dowód: korespondencja k.124-130) 24 lipca 2003 r. oświadczył powodowi o braku woli dalszego przedłużania stanu nierozdzielania zainkasowanych dotychczas kwot. Zwrócił się do Ministra Kultury o zaakceptowanie zaliczkowego wypłacenia poszczególnym organizacjom $\frac{3}{4}$ obliczonej kwoty. Pozostała część uzyskanej przez pozwanego kwoty miała zostać zablokowana na wydzielonym rachunku bankowym do czasu ostatecznego ustalenia zasad podziału. Załącznikiem do tego pisma był wzór oświadczenia o zapłacie przez K., m.in. powodowi, kwoty 153.150 zł tytułem zaliczki i zastrzeżeniem, że nie będzie ona przesądzać ostatecznej wysokości udziału organizacji w podziale kwot za lata 1996-2002. (dowód: pismo k.131-132, wzór oświadczenia k.133)

W piśmie z 11 sierpnia 2003 r. K. oświadczył powodowi, że kwota 204.206 zł, którą zaproponował m.in. Z. pismami datowanymi na 20 maja i 10 czerwca, zostałaby bezzwłocznie wypłacona, pod warunkiem jednak, że będzie ona stanowiła ostateczną sumę rozliczenia oraz że powód uzna wszystkie swoje roszczenia za zaspokojone. (dowód: pismo pozwanego k.134-135)

Pozwany dokonał szczegółowej analizy dokumentacji dotyczącej podziału opłat zainkasowanych w latach 1996-2002. W jej wyniku ustalono kwotę 319.781,52 zł., która miała stanowić całkowitą, ryczałtowo określoną należność Z., powód zakwestionował jednak prawidłowość wyliczeń K. zarzucając mu dokonanie ich w sposób jednostronny. Z uwagi na brak zgody na przyjęcie tej kwoty jako wyczerpującej roszczenia powoda, K. zaproponował wypłatę zaliczki na poczet „udziału tej organizacji w kwocie przeznaczonej do podziału za ten okres”. Ostatecznie, 19 października 2004 r. strony podpisały porozumienie dotyczące wypłaty zaliczki w wysokości 239.831 zł tytułem opłat reprograficznych przysługujących powodowi za lata 1996-2002. Jednocześnie oświadczyły, że przelana kwota będzie traktowana wyłącznie jako zaliczka i nie będzie przesądzać o ostatecznej wysokości udziału wymienionych organizacji w podziale kwot za lata 1996-2002.

Wskazana kwota stanowiła ryczałt pomniejszony o $\frac{1}{4}$. Składały się na nią: 153.154,62 zł stanowiące $\frac{3}{4}$ kwoty proponowanej uprzednio tytułem ostatecznego (nie zaś zaliczkowego) rozliczenia opłat zainkasowanych w latach 1996-2002 i 86.681,53 zł stanowiące $\frac{3}{4}$ kwoty przypadającej na fotografię prasową. Jako podstawę wyjściową rozdziału wynagrodzeń za poszczególne okresy przyjęto badania wstępne struktury kopiowania wykonane w Bibliotece (...) w 2000 r. Podziałowi podlegały kwoty ujęte w bilansach za lata 1996-2002. Dla powoda przyjęto wskaźnik 3,1%. (dowód: projekt

porozumienia k.141-142, oświadczenie k.137, pisma k.136, 138-142, 153-154, wyciąg z rachunku bankowego k.155, wyniki badań struktury kopiowania wg K. z 2000 r. k.143-152)

Po podpisaniu porozumienia nie doszło do ostatecznego ustalenia na podstawie wyników przeprowadzonych badań statystycznych wysokości udziału Z. w opłatach pobranych przez K. w latach 1996-2002. Pozwany nie zlecał badań aż do 2006 r. (bezsporne) 20 czerwca 2008 r. walne zebranie członków Stowarzyszenia podjęło uchwałę nr 9/2008 o sposobie podziału części środków zainkasowanych w latach 1996-2006 i ich wypłaty w pięciu częściach od 2007 r. łącznie z bieżącymi należnościami. (dowód: uchwała k.1722)

Z.konsekwentnie domagał się ostatecznego rozliczenia przez K. zainkasowanych opłat za lata 1996-2002 i od 2003 r., a także prawidłowego określenia wysokości jego udziału w opłatach i kosztów inkasa. Równocześnie nie przedstawiał jednak pozwanemu podstaw do ustalenia wyższego udziału. (dowód: korespondencja k.703-708, 715, 796-831)

W okresie od 29 stycznia 2007 r. do 16 lutego 2007 r. Biuro Audytu Wewnętrznego i Kontroli Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego przeprowadziło kontrolę mającą na celu sprawdzenie wykonywania przez K. w latach 2002-2006 zbiorowego zarządzania prawami powierzonymi, w szczególności efektywności poboru opłat i podziału środków z opłat od posiadania urządzeń reprograficznych oraz opłat od producentów i importerów urządzeń reprograficznych i związanych z nimi czystych nośników oraz realizacji zaleceń pokontrolnych Ministra Kultury z kontroli przeprowadzonej w 2002 r. W wyniku kontroli stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- brak ostatecznego podziału i wypłaty środków zainkasowanych przez pozwanego w latach 2003-2006 z tytułu opłat reprograficznych pomiędzy uprawnione organizacje zbiorowego zarządzania,
- brak opracowania systemu repartycji wynagrodzeń pobranych na podstawie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych,
- nieopracowanie systemu repartycji indywidualnej opłat zainkasowanych zamiast systemu repartycji pośredniej,
- brak jasnych i jednoznacznych kryteriów co do określania wysokości kosztów inkasa pobieranych przez Stowarzyszenie z tytułu wykonywania zbiorowego zarządzania,
- niewykonanie zbiorowego zarządzania prawami autorskimi do utworów naukowych i technicznych w pełnym zakresie wynikającym z udzielonego zezwolenia.

Stwierdzono ponadto niewykonanie przez K. zaleceń pokontrolnych z 2002 r. (dowód: zawiadomienie, wystąpienie pokontrolne i informacja o kontroli, sprawozdanie k.598-602, 1655-1689)

15 czerwca 2007 r. walne zebranie członków K. podjęło uchwałę nr (...), na podstawie której ustaliło sposób przeprowadzania badań statystycznych w celu określenia struktury kopiowania utworów dla własnego użytku osobistego za pomocą urządzeń reprograficznych oraz określenia udziału utworów wydanych przez poszczególnych wydawców w wolumenie utworów zwielokrotnianych za pomocą tych urządzeń w okresie objętym badaniem. K. miał zlecać przeprowadzenie tych badań jednostce wyspecjalizowanej, wyłonionej w drodze przetargu. Badania miały być przeprowadzane co 3 lata. O ich wynikach K. miał informować na piśmie właściwe organizacje. Wyniki badań miały stanowić podstawę do naliczenia przez pozwanego udziałów przypadających poszczególnym organizacjom. Na podstawie pozyskanych od wydawców informacji o utworach, K.miał dokonać podziału w ten sposób, że z części opłat przypadających dla twórców utworów należących do rodzajów, w odniesieniu do których K. jest

organizacją właściwą, miała zostać odliczona kwota odpowiadająca uzasadnionym kosztom wykonywanej przezeń działalności. Na podstawie wyników badań miała być podzielona kwota przypadająca na publikację danego wydawcy, z uwzględnieniem wynikającej z tych badań struktury kopiowania. Uchwalone zasady miały obowiązywać od stycznia 2007 r. (dowód: uchwała k.1711-1713)

Stowarzyszenie K. przekazywało opłaty reprograficzne pobrane od producentów oraz importerów urządzeń i nośników organizacjom uprawnionym proporcjonalnie do zakresu utrwalania do własnego użytku osobistego, po ustaleniu tego zakresu na podstawie zleconych badań statystycznych (dowód: wyliczenie k.551-516, potwierdzenia przelewów k.517, pismo pozwanego k.528-529, informacje K. k.618-651)

Udział poszczególnych kategorii utworów w ogóle kopiowanych materiałów podlegających ochronie prawno-autorskiej na podstawie badań przeprowadzonych przez (...)Instytut (...) w K. dla utworów fotograficznych wynosił

- w latach 2006-2007 - 0,448%, a po skorygowaniu o pozycję „inne/nie można zakwalifikować” - 0,486%
- w 2008 r. - 0,4969%
- w 2009 r. - 0,493%
- w 2010 r. - 0,489%
- w 2011 r. - 0,551%
- w 2012 r. - 0,61279%
- w 2013 r. - 0,72891 %
- w 2014 r. - 0,83897%. (dowód: wyniki badań k.1721, 838-847, struktura utworów k.489-504)

Badania odbywały się w ten sposób, że pracownik zespołu realizującego badania pilotażowe przez określony czas zbierał kopie dokumentów powielanych w określonym punkcie „ksero” jednocześnie pytając respondentów, co kserowali, ile i jak często. Badania przeprowadzane były na różnych uczelniach, w różnych miastach Polski. Pierwsze odbyły się w 2006 roku. Pozwany stworzył listę kodową, na której podstawie „koder” ustalał z jakiego typu utworem miał do czynienia. Dokonywano wyboru komercyjnych punktów kserograficznych i z tej listy losowano punkty podlegające badaniu.

Duży wpływ na uzyskiwane wyniki miały badania przeprowadzane na uczelniach wyższych, które są „nośnikiem” 90% materiałów naukowych w Polsce. W tego typu materiałach można rozróżnić różne typy utworów. Przyjęta przez pozwanego metoda badań nie gwarantowała 100% reprezentatywności wyników, była jednak zgodna z regułami nauki i najbardziej optymalna. Nie było możliwe osiągnięcie wyników z dokładnością 0,01%. Fotografowie nie mieli wpływu na wybór punktów kserograficznych w danych mieście. Kserograf nie jest urządzeniem służącym do kopiowania obrazów. (dowód: zeznania świadków Ł.P. i E.Ś. k.1775, korespondencja k.711, badania statystyczne (...) 2006-2014 k.851-1066 i dokumentacja załączona do akt)

W 2007 r. pozwany zainkasował opłaty, w których udział powoda określił na 0,486%, a odpowiadającą mu kwotę 5.021,92 zł rozliczył z „nadpłatą” wynikającą z porozumienia zawartego przez strony 19 października 2004 r. W 2008 r. opłaty, w których udział powoda określił na 0,531%, a odpowiadającą mu kwotę 6.465,07 zł rozliczył z tą „nadpłatą”. Koszty inkasa określił na 30% wpłat. W 2009 r. pozwany zainkasował opłaty, w których udział powoda określił na 0,52 %, a odpowiadającą mu kwotę 3.748,43 zł rozliczył z „nadpłatą 206.369,43 zł”. Stwierdził, że na dzień 31 grudnia 2010 r.

„nadpłata” wynosi 191.134,02 zł. Kwoty te skorygował odpowiednio do 3.667,58 zł i 191.134,02 zł. (dowód: korespondencja k.558-559, 712-714, 716-720)

W 2010 r. pozwany zainkasował opłaty, w których odpowiadającą udziałowi powoda (0,489%) kwotę określił na 7.283,24 zł i rozliczył z „nadpłatą” wynikającą z porozumienia. Stwierdził, że do rozliczenia pozostała kwota 183.931,63 zł. (dowód: korespondencja k.555-557, 721-722) W 2011 r. zainkasował opłaty, w których odpowiadającą udziałowi powoda (0,6179%) kwotę określił na 14.764 zł i rozliczył z „nadpłatą” wynikającą z porozumienia. Stwierdził, że do rozliczenia pozostała kwota 169.167,63 zł. Kwoty te skorygował odpowiednio do 16.500,94 zł i 167.430,69 zł. W 2012 r. zainkasował opłaty, w których odpowiadającą udziałowi powoda (0,6179%) kwotę określił na 49.925,30 zł i rozliczył z „nadpłatą” wynikającą z porozumienia. Stwierdził, że do rozliczenia pozostała kwota 117.505,39 zł. (dowód: korespondencja k.539-554, 725-726, 732-738)

W 2013 r. pozwany zainkasował opłaty, w których odpowiadającą udziałowi powoda (0,72891%) kwotę określił na 60.577,92 zł i rozliczył z „nadpłatą” wynikającą z porozumienia. W 2014 r. zainkasował opłaty, w których odpowiadającą udziałowi powoda (0,72891%) kwotę określił na 58.562,42 zł, z której 56.927,47 zł rozliczył z „nadpłatą” wynikającą z porozumienia. Wyplacił powodowi brakujące 1.463,26 zł. (dowód: korespondencja k.518-519, 522-538, 742-749, 752-753, 759-760, 763-764)

Opłaty te były rozliczane przez pozwanego bez zgody Z.. K. uznał, że kilkakrotnie przeprowadzone przez niego badania wykazały, iż udział utworów fotograficznych w reprografii jest zdecydowanie niższy niż zakładano, stąd kwota uiszczona wcześniej podlega rozliczeniu z należnościami za kolejne lata. (dowód: korespondencja k.723-724, 727-731, 739-741, 751, 754-756, 777)

Od 2014 r. pozwany na bieżąco wypłacał Z. opłaty odpowiadające jego udziałowi. W 2015 r. pozwany zainkasował kwotę, w której udział powoda określił na 1,27% na podstawie przeprowadzonych przez (...) w 2016 r. badań statystycznych i przekazał kwotę 94.524,82 zł (brutto) na rachunek Z.. (dowód: korespondencja k.520, 521, 603-604, 757-758, 761-762, 769-770, 775-776, 784-785, 790-791) W 2016 r. zainkasował kwotę, w której udział powoda określił na 1,268% na podstawie przeprowadzonych przez (...) w 2014 r. badań statystycznych i przekazał kwotę 22.258,16 zł (brutto) na rachunek Z.. (dowód: korespondencja k.605-606, 781-782, 788-789, 792-793)

W latach 2001-2009 i 2011 K. pobierał na swoją rzecz 30% zainkasowanych środków. (dowód: uchwała 3/2010 k.1724-1726, notatka z posiedzenia Komisji k.158-160, dokumentacja K. k.1555 -1648, bilans na 31.12.2010 r. k.1696-1701)

W okresie od 2007 r. do 2013 r. powód wielokrotnie zwracał się do pozwanego odmawiając akceptacji dla przyjętego przez K. sposobu podziału opłat inkasowanych na podstawie art. 20 i 20¹ pr.autor. (dowód: korespondencja stron k.167-175, 195-202, zeznania J. R. k.1887)

31 lipca 2009 r. pozwany przedstawił Z. wyniki badań statystycznych przeprowadzonych przez (...) Instytut (...) w 2008 r. Nie przedstawił mu natomiast wyników badań statystycznych za lata 2009-2011. (dowód: pisma pozwanego k.161-163, 197-199)

13 lipca 2015 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 1.672.953,11 zł w terminie 7 dni od daty doręczenia wezwania. Pismo to zostało doręczone w dniu 16 lipca 2015 r. (dowód: wezwanie k.257-261, potwierdzenie odbioru k.264-265)

Sąd zważył:

19 lipca 2018 r. weszła w życie ustawa z dnia 15 czerwca 2018 r. o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi (Dz.U. z 2018 r. poz. 1293) określająca zasady działania organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi oraz innych podmiotów zarządzających prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi. Jej art. 123 ust. 7 uchylił przepisy rozdziałów 12 i 12¹ ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych [pr.autor.].

W okresie objętym pozwem kwestie zbiorowego zarządzania prawami autorskimi, działania organizacji zbiorowego zarządzania, poboru i repartycji opłat regulowana była w art. 104 pr.autor., który w ust. 1 stanowił, że organizacjami zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi są stowarzyszenia zrzeszające twórców, artystów wykonawców, producentów lub organizacje radiowe i telewizyjne, których statutowym zadaniem jest zbiorowe zarządzanie i ochrona powierzonych im praw autorskich lub praw pokrewnych oraz wykonywanie uprawnień wynikających z ustawy.

Nadzór nad tymi organizacjami sprawował minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. (ust. 2 pkt 3) Organizacja zbiorowego zarządzania miała obowiązek sporządzania rocznego sprawozdania ze swojej działalności nie później niż w terminie 6 miesięcy od dnia bilansowego (ust. 3¹), prowadzenia ksiąg rachunkowych i sporządzania sprawozdań finansowych zgodnie z ustawą z 29 września 1994 r. o rachunkowości. (ust. 3²) Roczne sprawozdania finansowe podlegały badaniu przez biegłego rewidenta. Jego wyboru dokonywał organ kontroli wewnętrznej organizacji. (ust. 3³) Organizacje zbiorowego zarządzania winny były niezwłocznie przekazywać te sprawozdania wraz z opinią i raportem biegłego rewidenta ministrowi właściwemu do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego oraz podawać je do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie na swojej stronie internetowej. (ust. 3⁴) W przypadku stwierdzenia naruszenia zakresu udzielonego zezwolenia, minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego wzywał organizację do usunięcia naruszenia w wyznaczonym terminie z zagrożeniem cofnięcia zezwolenia. (ust. 4)

Stosownie do znajdującego zastosowanie do oceny roszczeń za lata 2003-2014 art. 105, domniemywało się, że organizacja zbiorowego zarządzania jest uprawniona do zarządzania i ochrony w odniesieniu do pól eksploatacji objętych zbiorowym zarządzaniem oraz że ma legitymację procesową w tym zakresie. Na domniemanie to nie można się było jednak powołać, gdy do tego samego utworu lub artystycznego wykonania rościła sobie tytuł więcej niż jedna organizacja. (ust. 1) W zakresie swojej działalności organizacja zbiorowego zarządzania mogła się domagać udzielenia informacji oraz udostępnienia dokumentów niezbędnych do określenia wysokości dochodzonych przez nią wynagrodzeń i opłat. (ust. 2)

Producenci i importerzy: magnetofonów, magnetowidów i innych podobnych urządzeń; kserokopierek, skanerów i innych podobnych urządzeń reprograficznych umożliwiających pozyskiwanie kopii całości lub części egzemplarza opublikowanego utworu; czystych nośników służących do utrwalania, w zakresie własnego użytku osobistego, utworów lub przedmiotów praw pokrewnych, przy użyciu urządzeń wymienionych wyżej są obowiązani do uiszczania organizacjom zbiorowego zarządzania,

działającym na rzecz twórców, artystów wykonawców, producentów fonogramów i wideogramów oraz wydawców, opłat w wysokości nieprzekraczającej 3% kwoty należnej z tytułu sprzedaży tych urządzeń i nośników. (art. 20 ust. 1) Z kwoty uzyskanej z tytułu opłat ze sprzedaży magnetofonów i podobnych do nich urządzeń, urządzeń reprograficznych oraz związanych z nimi czystych nośników 50% przypada twórcom. (ust. 2., 4.) Z kwoty uzyskanej z tytułu opłat ze sprzedaży magnetowidów i podobnych do nich urządzeń oraz związanych z nimi czystych nośników twórcom przypada 35%. (ust. 3.)

Rozporządzenie Ministra Kultury w sprawie określenia kategorii urządzeń i nośników służących do utrwalania utworów oraz opłat od tych urządzeń i nośników z tytułu ich sprzedaży przez producentów i importerów z dnia 2 czerwca 2003 r. (Dz.U. nr 105, poz.991) określa w § 1: kategorie urządzeń i czystych nośników służących do utrwalania utworów w zakresie własnego użytku osobistego; wysokość, sposób pobierania i podziału opłat od urządzeń i nośników, o których mowa w pkt 1; organizacje zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi uprawnione do pobierania opłat od urządzeń i nośników, o których mowa w pkt 1.

Zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 3, ustalone zostały kategorie urządzeń i czystych nośników oraz wysokość opłat od kserokopiarek, skanerów i innych podobnych urządzeń reprograficznych oraz związanych z nimi czystych nośników, których wykaz jest określony w załączniku nr 3. do rozporządzenia. Obecnie brak jest organizacji zbiorowego zarządzania prawami artystów fotografików. (bezsporne - § 3. rozporządzenia) Organizacją zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi uprawnionymi do pobierania i podziału opłat od urządzeń i nośników, o których mowa w załączniku nr 3 jest m.in. Stowarzyszenie (...) – na rzecz twórców. (§ 4.1.)

Z rozporządzenia wynikały dla pozwanego obowiązki:

- pobierania opłaty za dany kwartał w terminie 14 dni po upływie tego kwartału; wraz z opłatą są przekazywane informacje stanowiące podstawę określenia wysokości tej opłaty (§ 6.1)
- przekazywania w terminie 60 dni po upływie danego kwartału, organizacjom zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi reprezentującym twórców, artystów wykonawców, producentów fonogramów i wideogramów kwot należnych reprezentowanym przez te organizacje podmiotom uprawnionym wraz z rozliczeniem pobranych opłat (§ 6.2)
- przekazywania organizacjom reprezentującym podmioty uprawnione opłat w wysokości proporcjonalnej do zakresu utrwalania do własnego użytku osobistego utworów, artystycznych wykonań, fonogramów i wideogramów pochodzących od reprezentowanych przez te organizacje podmiotów (§ 7.1)
- dokonywania podziału opłat, na podstawie porozumienia zawartego przez wszystkie organizacje reprezentujące podmioty uprawnione, po ustaleniu – przy uwzględnieniu wyników badań obejmujących korzystanie z utworów, artystycznych wykonań oraz fonogramów i wideogramów, odzwierciedlających strukturę i rozmiar utrwalania utworów, artystycznych wykonań, fonogramów i wideogramów do własnego użytku osobistego – jaka część opłat jest należna poszczególnym kategoriom podmiotów uprawnionych (§ 7.2)
- w przypadku braku porozumienia organizacji reprezentujących podmioty uprawnione, dokonywania podziału opłat po ustaleniu, przy uwzględnieniu wyników badań, o których mowa w ust. 2, jaka część opłat jest należna poszczególnym kategoriom podmiotów uprawnionych; organizacja reprezentująca podmioty uprawnione mogła zgłosić zastrzeżenie dotyczące wysokości przypadającej kwoty opłat i przedstawić dokumentację w tym zakresie (§ 7.3)

- w przypadku braku akceptacji zastrzeżenia ze strony innych organizacji, wydzielania, do czasu rozstrzygnięcia sporu, kwoty w wysokości równowartości udokumentowanego roszczenia organizacji reprezentującej uprawnione podmioty (§ 7.4).

Wybór podmiotu przeprowadzającego badania, o których mowa w ust. 2 i 3 § 7., oraz ich zakres i częstotliwość uzgadniają wszystkie organizacje reprezentujące daną kategorię uprawnionych. K.winien był udostępniać wyniki badań (nie zaś kompletną dokumentację ich przeprowadzenia) organizacjom reprezentującym podmioty uprawnione. (§ 7.5) Zgodnie z § 8, pozwany miał dokonywać podziału pobranych opłat po potrąceniu z nich uzasadnionych i udokumentowanych kosztów poniesionych w celu ich dochodzenia oraz podziału.

Art. 20¹ pr.autor. stanowi, że posiadacze urządzeń reprograficznych, którzy prowadzą działalność gospodarczą w zakresie zwielokrotniania utworów dla własnego użytku osobistego osób trzecich, są obowiązani do uiszczania, za pośrednictwem organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi, opłat w wysokości do 3% wpływów z tego tytułu na rzecz twórców oraz wydawców, chyba że zwielokrotnienie odbywa się na podstawie umowy z uprawnionym. Opłaty te przypadają twórcom i wydawcom w częściach równych. (ust. 1) Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, po zasięgnięciu opinii organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi, stowarzyszeń twórców oraz wydawców, a także opinii właściwej izby gospodarczej określał, w drodze rozporządzenia, wysokość opłat, o których mowa w ust. 1, uwzględniając proporcje udziału w zwielokrotnianych materiałach utworów zwielokrotnianych dla własnego użytku osobistego, sposób ich pobierania i podziału oraz wskazuje organizację lub organizacje zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi uprawnione do ich pobierania. (ust. 2)

Rozporządzenie Ministra Kultury w sprawie opłat uiszczanych przez posiadaczy urządzeń reprograficznych z 27 czerwca 2003 r. określa m.in. wysokość, sposób pobierania i podziału opłat od posiadaczy urządzeń reprograficznych, którzy prowadzą działalność gospodarczą w zakresie zwielokrotniania utworów dla własnego użytku osobistego osób trzecich, zwanej dalej "działalnością" oraz organizacje zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi uprawnione do pobierania opłat od posiadaczy takich urządzeń.

Zgodnie z § 2., wysokość opłat wynosi: 1% od wpływów uzyskiwanych z działalności – w przypadku gdy w strukturze zwielokrotnianych materiałów do 25 % stanowią utwory kopiowane dla własnego użytku osobistego osób trzecich; 1,5% od wpływów uzyskiwanych z działalności – w przypadku gdy w strukturze zwielokrotnianych materiałów od 26 do 75 % stanowią utwory kopiowane dla własnego użytku osobistego osób trzecich; 3% od wpływów uzyskiwanych z działalności – w przypadku gdy w strukturze zwielokrotnianych materiałów powyżej 75 % stanowią utwory kopiowane dla własnego użytku osobistego osób trzecich.

Organizacją zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi uprawnioną do pobierania opłat jest m.in. Stowarzyszenie (...) – na rzecz twórców. (§ 3.1) Z rozporządzenia wynikały dla pozwanego obowiązki:

- pobierania opłat za dany kwartał w terminie 14 dni po upływie tego kwartału; wraz z opłatą przekazywania informacji stanowiących podstawę określenia wysokości tej opłaty (§ 4.1.)

- przekazania w terminie 60 dni po upływie kwartału, organizacjom zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi reprezentującym twórców lub wydawców kwot należnych reprezentowanym przez nie podmiotom uprawnionym wraz z rozliczeniem pobranych opłat (§ 4.2.)
- przekazywania organizacjom reprezentującym podmioty uprawnione opłat w wysokości proporcjonalnej do zakresu zwielokrotniania utworów przez posiadaczy urządzeń reprograficznych pochodzących od reprezentowanych przez te organizacje podmiotów. (§ 5.1.)
- dokonywania podziału opłat na podstawie porozumienia zawartego przez wszystkie organizacje reprezentujące podmioty uprawnione, po ustaleniu, przy uwzględnieniu wyników badań obejmujących korzystanie z utworów, odzwierciedlających strukturę i rozmiar zwielokrotniania utworów do własnego użytku osobistego, jaka część opłat jest należna poszczególnym kategoriom podmiotów uprawnionych. (§ 5.2.)

W przypadku braku porozumienia organizacji reprezentujących podmioty uprawnione, winien był dokonać podziału opłat po ustaleniu, przy uwzględnieniu wyników badań, o których mowa w ust. 2 § 5., jaka część opłat jest należna poszczególnym kategoriom podmiotów uprawnionych. Organizacja reprezentująca uprawnione podmioty może zgłosić zastrzeżenie dotyczące wysokości przypadającej kwoty opłat i przedstawić dokumentację w tym zakresie. (§ 5.3.) W przypadku braku akceptacji zastrzeżenia ze strony innych organizacji, K. miał wydzielać, do czasu rozstrzygnięcia sporu, kwotę w wysokości równowartości udokumentowanego roszczenia organizacji reprezentującej uprawnione podmioty. (§ 5.4.)

Wybór podmiotu przeprowadzającego badania oraz ich zakres i częstotliwość uzgadniają wszystkie organizacje reprezentujące daną kategorię podmiotów uprawnionych. Pozwany miał udostępniać wyniki badań (nie zaś kompletną dokumentację ich przeprowadzenia) pozostałym organizacjom (§ 5.2.) i dokonywać podziału opłat po potrąceniu z nich uzasadnionych i udokumentowanych kosztów poniesionych w celu ich dochodzenia oraz podziału. (§ 6.)

Strony zgodne były co do tego, że w okresie objętym pozwem Z. służyło roszczenie o wypłatę przez K. kwoty odpowiadającej udziałowi powoda w zainkasowanych opłatach reprograficznych. Sporna była natomiast wysokość roszczenia oraz prawidłowość rozliczenia zaliczki wypłaconej na podstawie porozumienia z 19 października 2004 r. regulującego należności za lata 1996-2002 z należnościami za lata 2003-2014.

Czyniąc ustalenia faktyczne Sąd oparł się na dowodach z dokumentów złożonych przez strony postępowania uzupełnionych zeznaniami przedstawicieli obu stowarzyszeń i świadków niesprzecznych z dowodami z dokumentów urzędowych lub prywatnych.

W zakresie, w jakim dowody nie dawały podstaw do czynienia jednoznacznych ustaleń Sąd zastosował zasadę wynikającą z art. 6 k.c., zgodnie z którą powód powinien był udowodnić słuszność roszczeń – co do ich wysokości, a w części w jakiej zostały one uznane (rozliczone z zaliczkową wypłatą kwoty 239.831 zł na podstawie porozumienia zawartego 19 października 2004 r., regulującego należności za lata 1996-2002) to pozwany miał obowiązek wykazania istnienia podstaw do dokonanego jednostronnie rozliczenia udziału Z. w pobranych opłatach reprograficznych i jego prawidłowości.

Należy wyjaśnić, że zgodnie z art. 3 i art. 232 k.p.c. każda ze stron procesu zobowiązana jest dawać wyjaśnienia co do okoliczności sprawy zgodnie z prawdą i przedstawiać dowody. Ewentualne ujemne skutki nieprzedstawienia dowodu obciążają tę stronę, która nie dopełniła ciążącego na niej obowiązku. (wyrok Sądu Najwyższego z 15.07.1999 r. I CKN 415/99) Samo twierdzenie nie jest dowodem, a twierdzenie dotyczące istotnej dla sprawy okoliczności (art. 227 k.p.c.) powinno być udowodnione przez stronę je zgłaszającą. (art. 232 k.p.c. i art. 6 k.c.) (wyrok Sądu Najwyższego z 22.11.2001 r. I PKN 660/00 Wokanda 2002/7-8/44)

Sąd pominął wnioskowany przez powoda dowód z opinii instytutu naukowo-badawczego z zakresu statystyki lub zespołu biegłych na okoliczność określenia procentowego udziału utworów fotograficznych w całości powielanych przez urządzenia reprograficzne utworów podlegających ochronie z tytułu praw autorskich, o ile to możliwe w rozbiu na okresy jednoroczne w latach 2003-2014, z uwagi na brak możliwości jego przeprowadzenia. (art. 235² § 1 pkt 4 k.p.c.) W toku postępowania, Sąd zwrócił się do kilku instytutów z pytaniem o możliwość sporządzenia opinii w zakresie objętym wnioskiem dowodowym jednak żaden ze wskazanych przez powoda podmiotów nie zgłosił gotowości do sporządzenia opinii wskazując, że mieści się to w zakresie ich kompetencji.

Odnosnie do żądania zapłaty kwoty 206.369,43 zł.

Bezsporne w sprawie jest, że w latach 2003-2014 pozwany dokonywał poboru opłat, których część powinna była przypaść Z. jako organizacji zbiorowego zarządzania prawami artystów fotografików. Strony nie doszły nigdy do ostatecznego porozumienia co do tego, ile wynosić powinien udział powoda, jakie powinny być zasady jego określania, jaką definicję „fotografii” należy przyjąć, co stanowi uzasadnione koszty inkasa ani co do tego w jakiej wysokości koszty mogą podlegać odliczeniu od zainkasowanych opłat.

19 października 2004 r. strony zawarły umowę ugody co do zaliczkowej wypłaty kwoty 239.831 zł na poczet należności za lata 1996-2002. Z treści porozumienia nie wynikało, w jaki sposób opłaty te zostaną ostatecznie rozliczone, pozwany (który z faktu tego wywodził dla siebie skutki prawne, był więc obciążony dowodem, zgodnie z art. 6 k.c.) nie wykazał jednak w tym postępowaniu, że służyło mu uprawnienie do dokonania jednostronnego ustalenia należności Z., na zasadach określonych przez K., w szczególności w oparciu o wyniki badań statystycznych dotyczących okresu nieobjętego ugodą.

Należało zatem uznać, że kwoty wskazane przez pozwanego jako odpowiadające udziałowi Z. w opłatach zainkasowanych w latach 2007-2014 powinny być powodowi wypłacone. Ustalenie ich wysokości nastroczało pewne problemy, bowiem strony różniły się w twierdzeniach, a złożona do akt korespondencja kierowana do Z., niekompletna i nieuporządkowana, odnosi się do rozliczeń rocznych i zaliczek na ich poczet oraz korekt. Wiele z pism nie zawiera załączników, trudno więc ustalić ostateczne roczne rozliczenie.

Na podstawie wskazanych wyżej dokumentów Sąd określił kwoty, co do których pozwany przyznał, iż powinny być przypaść powodowi, a niewątpliwie nie zostały mu wypłacone. Oświadczenia zawarte w korespondencji wysyłanej przez K. w latach 2008-2015 należało traktować jako uznanie istnienia długu każdorazowo przerywające bieg terminów przedawnienia roszczeń. Podniesiony przez

pozwanego zarzut przedawnienia należało zatem uznać za bezzasadny. (art. 118 w zw. z art. 123 § 1 pkt 2 k.c.)

Uznając za zasadne roszczenie o zapłatę kwoty 206.369,44 zł Sąd zasądził ją od Stowarzyszenia (...) ” z siedzibą w Kielcach na rzecz Stowarzyszenia (...) z siedzibą w Warszawie

- z ustawowymi odsetkami od kwoty 5.021,92 zł za czas od 3.03.2008 r. do dnia 31.12.2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas od dnia 1.01.2016 r. do dnia zapłaty
- z ustawowymi odsetkami od kwoty 6.465,07 zł za czas od 3.03.2009 r. do dnia 31.12.2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas od dnia 1.01.2016 r. do dnia zapłaty
- z ustawowymi odsetkami od kwoty 3.667,58 zł za czas od 3.03.2010 r. do dnia 31.12.2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas od dnia 1.01.2016 r. do dnia zapłaty
- z ustawowymi odsetkami od kwoty 7.283,24 zł za czas od 3.03.2011 r. do dnia 31.12.2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas od dnia 1.01.2016 r. do dnia zapłaty
- z ustawowymi odsetkami od kwoty 14.764 zł za czas od 2.03.2012 r. do dnia 31.12.2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas od dnia 1.01.2016 r. do dnia zapłaty
- z ustawowymi odsetkami od kwoty 49.925,30 zł za czas od 4.03.2013 r. do dnia 31.12.2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas od dnia 1.01.2016 r. do dnia zapłaty
- z ustawowymi odsetkami od kwoty 60.577,92 zł za czas od 3.03.2014 r. do dnia 31.12.2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas od dnia 1.01.2016 r. do dnia zapłaty
- z ustawowymi odsetkami od kwoty 56.927,47 zł za czas od 3.03.2015 r. do dnia 31.12.2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas od dnia 1.01.2016 r. do dnia zapłaty.

Terminy wymagalności poszczególnych opłat reprograficznych nie były pomiędzy stronami sporne i wynikają wprost z powołanych wyżej przepisów, zapłata ustawowych odsetek i ustawowych odsetek za opóźnienie uzasadniona jest zatem przepisem art. 481 k.c.

Sąd uznał za nieudowodnione przez powoda roszczenie o zapłatę kwoty 1.466.583,68 zł.

Pozew złożony przez Z. w 2015 r. obejmował zakresem roszczenia o wypłatę należności artystów fotografików reprezentowanych przez Z. w opłatach reprograficznych zainkasowanych przez K. w latach 2003-2014. Strony nie spierały się co do istnienia zobowiązania pozwanego i ówczesnego uprawnienia powoda. Ostatecznie zgodne były także co do wysokości kwot jakie zainkasował pozwany. Ich spór odnosił się do wysokości udziału przypadającego twórcom reprezentowanym przez Z. w poszczególnych latach oraz wysokości kosztów inkasa jakie pozwany mógł zasadnie odliczyć z podstawy kwot podlegających podziałowi.

W przekonaniu Sądu wieloletnie zaniechanie powoda spowodowało, że nie jest możliwe ustalenie wysokości udziału Z. w opłatach zainkasowanych przez pozwanego. Powód, poza sukcesywnie słanymi pismami i kwestionowaniem propozycji składanych przez pozwanego, nie wykazał żadnej aktywności, by wyznaczyć zakres fotografii, które powinny być uwzględniane w badaniach statystycznych, metodologii tych badań, a w końcu podmiotu, które dysponował kwalifikacjami i możliwościami, by te badania przeprowadzić. Zanegował wybór (...) dokonany przez K. i uzyskiwane wyniki, jego stanowisko nie było jednak oparte na merytorycznych zarzutach, wynikało wyłącznie z przyjętej tezy uzasadnionej danymi z innych krajów i własnym przekonaniem.

W efekcie zaniechania powoda, w toku postępowania sądowego nie było możliwe przeprowadzenie badań odnoszących się do okresu objętego sporem. Nieudowodnienie roszczenia w tym zakresie obciąża powoda, zgodnie z zasadą rozkładu ciężaru dowodu wyrażoną w art. 6 k.c. W sytuacji, gdy twierdzenia Z. są przez K. kwestionowane brak jest podstaw do przyjęcia za wskaźnik udziału twórców fotografii wskazany przez powoda na 5% (strona 41. pozwu), który zresztą w toku postępowania zmieniał stanowisko i nie popierał go żadnymi badaniami statystycznymi.

Na żądanie powoda (...) przedstawił bardzo obszerną dokumentację przeprowadzonych na zlecenie pozwanego badań statystycznych. Ich analiza wymaga wiadomości specjalnych, Sąd nie ma kompetencji do samodzielnego dokonywania oceny przyjętej metody, poprawności przeprowadzenia badań i ustalenia ich wyników. Brak także uzasadnienia do przyjęcia w tym zakresie za podstawę ustaleń faktycznych kwestionowanych przez pozwanego twierdzeń powoda, który zresztą w okresie objętym pozwem nie wskazywał pozwanemu żadnego podmiotu, który mógłby takie badania przeprowadzać. W toku postępowania niemożliwe okazało się przeprowadzenie w tym zakresie dowodu z opinii, instytuty naukowo-badawcze do których zwracał się Sąd odmówiły przyjęcia zlecenia. Ostatecznie więc Sąd pominął wnioskowany przez Z. dowód.

Pominięciu podlegał również wniosek powoda o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu rachunkowości na okoliczność kwot pobieranych przez pozwanego w latach 2003-2014, na podstawie art. 20 i 20¹ pr.autor., od posiadaczy urządzeń reprograficznych, którzy prowadzą działalność gospodarczą m.in. w zakresie zwielokrotniania utworów dla własnego użytku osobistego osób trzecich, a także producentów i importerów: magnetofonów, magnetowidów i innych podobnych urządzeń, kserokopiarek, skanerów i innych urządzeń reprograficznych, czystych nośników służących do utrwalania, w zakresie własnego użytku osobistego, utworów lub przedmiotów praw pokrewnych, przy użyciu urządzeń wymienionych w punktach powyższych; kwot przekazywanych przez pozwanego w latach 2003-2014 na rzecz powoda z tytułu jego roszczenia o przekazywanie opłat w wysokości proporcjonalnej do zakresu utrwalania do własnego użytku osobistego utworów, artystycznych wykonaw, fonogramów i wideogramów pochodzących od twórców utworów fotograficznych, których reprezentuje powód; opłat reprograficznych pobranych przez producentów i importerów przez K., a nierozdysponowanych przez K. na rzecz uprawnionych organizacji zbiorowego zarządzania za okres od 2003 do 2014 r. włącznie. W tym zakresie Z. ostatecznie oświadczył, że nie kwestionuje twierdzeń pozwanego. Sporna pozostała wysokość kosztów poniesionych przez K. w celu dochodzenia kwot określonych powyżej oraz w związku z podziałem tych kwot pomiędzy organizację zbiorowego zarządzania i do „repartycji indywidualnej”.

Wniosek powoda w tym zakresie uzupełniało żądanie złożenia przez K. ksiąg rachunkowych i innych dokumentów księgowych stowarzyszenia za lata 2003-2014 (k.581). Zdawało się one służyć poszukiwaniu dowodu na zawyżenie przez pozwanego kosztów inkasa. Powód nie wziął pod uwagę obszerności dokumentacji (wskazuje na to pozwany w piśmie procesowym z 7 listopada 2016 r. k.677), która sama w sobie nie może dać odpowiedzi na pytanie o zasadność ustalenia kosztów na poziomie 30%. W przekonaniu Sądu powód powinien był poprzedzić zgłoszenie wniosku dowodowego żądaniem przedstawienia szczegółowego rozliczenia i wykazu wydatków określonych jako koszty inkasa. Powinien był także złożyć szczegółowe wyjaśnienia pozwalające sądowi na porównanie kosztów inkasa naliczanych przez różne podmioty działające w Polsce, zajmujące się repartycją opłat. Przede

wszystkim jednak powinien był wykazać, że na bieżąco zapoznawał się ze sprawozdaniami rocznymi publikowanymi przez K., a negując ich prawidłowość zgłaszał to organowi nadzoru. Z powołanych wyżej przepisów rozporządzenia wynika jasno, że działalności takich jak K. organizacji była poddawana kontroli i ocenie ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, który był władny cofnąć pozwanemu udzielone zezwolenie. Tymczasem nie uczynił tego, pomimo przeprowadzanych kontroli (jakkolwiek ich wyniki wskazywały na nieprawidłowości działania K.), przeciwnie, zezwolenie cofnięto powodowi, który nie wywiązywał się z nałożonych nań obowiązków.

Samo stwierdzenie powoda, że koszty inkasa K. są zawyżone nie może decydować o ich weryfikacji dowodem z opinii biegłego, której koszty byłyby z pewnością bardzo wysokie, ze względu na zakres czasowy, charakter historyczny i specyfikę prowadzonej przez pozwanego działalności. Sam fakt wydatkowania określonych kwot w oderwaniu od realiów sprawy może budzić wątpliwości, jednak ich zasadność w wystarczającej dla tego postępowania mierze potwierdza przedstawiona dokumentacja oraz zeznania przedstawiciela stowarzyszenia M. P..

Z. ze swej strony nie przedstawił twierdzeń, które pozwoliłyby Sądowi porównać wydatki na prowadzenie działalności statutowej, sposób ich ponoszenia, rodzaj i wysokość z innymi organizacjami zbiorowego zarządzania. Samo podważanie udziału kosztów inkasa w wysokości pobranych opłat nie jest wystarczające, szczególnie, że sprawozdania finansowe K. były na bieżąco poddawane kontroli i ocenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, który jest podmiotem dysponującym kompetencjami by ocenić zasadność wydatków wliczanych w koszty inkasa. Jeśli – jak twierdzi – Z. wielokrotnie wyrażał zastrzeżenia w tym zakresie, to mógł je przedstawić organowi uprawnionemu do nadzoru. **Brak jest zatem podstaw do stwierdzenia, iżby koszty inkasa rozliczane z opłatami pobranymi w okresie objętym pozwem były zawyżone** (nieuzasadnione).

Sąd nie znalazł podstaw do zastosowania w tym postępowaniu przepisu art. 322 k.p.c. Słusznie zarzuca pozwany, że roszczenia dochodzone przez Z. nie mieszczą się w zakresie, w jakim dopuszczalne jest zasądzenie określonej kwoty, niemającej oparcia w wynikach przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego, według uznania sądu.

Sąd nie podziela stanowiska powoda co do nieprawidłowości jakich dopuścił się pozwany dokonując repartycji pobranych opłat reprograficznych. Jakkolwiek zarzuty te nie są całkowicie pozbawione słuszności, to zastrzeżenia budzi także działanie, a właściwie zaniechanie Z.. Obydwie strony były zobligowane obowiązującymi przepisami do współdziałania w efektywnym pozyskiwaniu z opłat reprograficznych należności twórców, tymczasem nie tylko widoczny jest brak aktywności Z. w podejmowaniu działań na rzecz artystów fotografików, ale także zaniedbania i nieprawidłowości, które doprowadziły do pozbawienia powoda statusu organizacji zbiorowego zarządzania.

Za podstawę należności, które w latach 2008-2013 powinny być przekazane Z. Sąd przyjął kwoty wyliczone przez K.. Nie zostały one wypłacone powodowi, gdyż pozwany dokonał ich „rozliczenia” z kwotą wypłaconą zaliczkowo w wykonaniu porozumienia zawartego przez strony w dniu 19 października 2004. Było to jednak nieuprawnione (brak dowodu przeciwnego), ponieważ porozumienie nie dawało pozwanemu podstawy do dokonania takich rozliczeń, a K. nie dysponuje badaniami statystycznymi odnoszącymi się do lat 1996-2002, które uzasadniałyby uznanie, że wypłacona zaliczka

przewyższała należność Z. w takim jak twierdzi pozwany wymiarze. Z załączonej do akt korespondencji stron wynika, że podstawę rozliczenia stanowiły badania statystyczne przeprowadzone wiele lat później (oświadczenia pełnomocników pozwanego nie są spójne ani poparte dowodami), co – konsekwentnie kwestionowane przez powoda – nie zasługuje na uznanie za prawidłowe.

Zasądzając należność Sąd oparł się na oświadczeniach pozwanego uznającego, że Z.przysługują kwoty: 5.021,92 zł za 2007 r., 6.465,07 zł za 2008 r., 3.667,58 zł za 2009 r., 7.283,24 zł za 2010 r., 16.500,94 zł za 2011 r., 49.925,30 zł za 2012 r., 60.577,92 zł za 2013 r., 58.390,73 zł za 2014 r. (z której powód otrzymał 1.463,26 zł), łącznie 206.369,44 zł.

Zważywszy, że roszczenia w zakresie w jakim zasługiwały na uwzględnienie były wymagalne w czasie, gdy Z. była organizacją zbiorowego zarządzania prawami artystów fotografików, Sąd uznał, że powód jest uprawniony do ich odbioru od K.. Kwestia sposobu ich dalszego wykorzystania pozostaje poza zakresem rozstrzygnięcia, decyzja w tej kwestii należy do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, zgodnie z decyzją z 31.12.2018 r. k.2105-2108. Utrata przez Z. statusu organizacji zbiorowego zarządu nie może skutkować oddaleniem powództwa, szczególnie, że brak jest organizacji reprezentującej prawa artystów fotografików.

W pozostałym zakresie Sąd oddalił powództwo wobec nieudowodnienia roszczeń.

Powództwo zostało oparte na założeniach niepopartych podstawami dowodowymi. (rozliczenie na stronach 41-43 pozwu) Z. zdaje się przy tym nie dostrzegać ograniczenia wynikającego z zakresu uprawnień K., który w okresie objętym pozwem był inkasentem opłat reprograficznych i pobieranych od producentów i importerów urządzeń reprograficznych. Na wysokość opłat należnych powodowi niewątpliwie ma wpływ rodzaj utworów – książek naukowo-technicznych, w których dość rzadko pojawiają się fotografie artystyczne, na co słusznie zwraca uwagę pozwany. Ich udział w wolumenie utworów kopiowanych na własny użytek z wykorzystaniem urządzeń reprograficznych wynika z badań statystycznych wykonanych na zlecenie pozwanego przez (...). Powód nie tylko nie doprowadził do zawarcia po 2004 r. porozumienia dotyczącego wyboru innego podmiotu zajmującego się profesjonalnie badaniami statystycznymi, ale nawet w toku tego postępowania nie wskazał instytucji, która mogłaby sporządzić wnioskowaną opinii. Przez wiele lat go poprzedzających i w toku postępowania sądowego ograniczał się do zgłaszania żądań i formułowania zarzutów.

Nic nie stało na przeszkodzie, żeby już w 2005 r. wystąpić o zapłatę należności, co umożliwiłoby zbadanie na bieżąco prawidłowości działania pozwanego – określenia kosztów inkasa, udziału powoda w zainkasowanych opłatach oraz dopuszczalności dokonywania „rozliczeń” z zaliczkowo wypłaconą w 2004 r. kwotą. Takie działanie z pewnością uchroniłoby strony przed wieloletnimi zastrzeżeniami, tymczasem powód ograniczył się do wysyłania korespondencji. Równocześnie jego zaniechania zostały negatywnie ocenione przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, który pozbawił go uprawnień organizacji zbiorowego zarządzania.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na zasadzie art. 100 zdanie pierwsze k.p.c. rozdzielając je odpowiednio do wyniku postępowania (powód wygrał w 12,3%, pozwany w 87,7%) Do

niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony. (§ 3 art. 98 k.p.c.)

W sprawach wszczętych 15 października 2015 r. opłaty za czynności adwokackie przed organami wymiaru sprawiedliwości określa rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. (tj. z 25 lutego 2013 r. Dz.U. z 2013 r. poz. 461) Zasadzając opłatę sąd bierze pod uwagę niezbędny nakład pracy, a także charakter sprawy i wkład pracy adwokata w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia. (§ 2 ust.1.) Podstawę stanowią określone w rozdziałach 3-5 stawki minimalne. Opłata nie może być wyższa od sześciokrotnej stawki minimalnej (§ 2 ust.2.), której wysokość zależy od wartości przedmiotu sprawy lub jej rodzaju. (§ 4 ust.1.) Przy wartości przedmiotu sporu powyżej 200.000 zł stawka minimalna wynosi 7.200 zł. (§ 6 pkt 7)

Zważywszy charakter sprawy, jej wagę, stopień skomplikowania i czas trwania postępowania, Sąd uznał, że adekwatne do nakładu pracy pełnomocników stron jest wynagrodzenie w maksymalnej wysokości. W rozliczeniu kosztów Sąd uwzględnił uiszczoną przez powoda opłatę sądową od pozwu, pominą natomiast wydatki związane z udostępnieniem przez (...) kopii dokumentacji, nie były one bowiem konieczne do dochodzenia roszczeń.